

Taariikhda Qarsoon ee Aayadda Afartan — Lambar Labaad

*Maraykanka, Xeerka Patriot Act, iyo Jidka Lagu Gaadhayo Dhammaystirka
Waxsii-sheegista*

Jeff Pippenger
2024-09-19

Waxaan maqaalkii hore ku soo afmeeray weedhan oranaysay, “Sannadkii 2001 dawladda Maraykanku waxay Patriot Act ka dhigtay sharci.”

“Waxaa jira kuwo badan, xataa kuwa ku hawlan dhaqdhaqaaqan lagu dhaqan-gelinayo Axadda, kuwaas oo indho la’ natiijooyinka ka dhalan doona tallaabadan. Ma arkaan inay si toos ah u weerarayaan xorriyadda diinta. Waxaa jira kuwo badan oo aan weligood garan sheegashooyinka Sabtida Kitaabka Quduuska ah iyo aasaaska beenta ah ee ay ku taagan tahay hay’adda Axadda. Dhaqdhaqaaq kasta oo lagu taageerayo sharci-dejin diimeed, runtii waa fal tanaasul loo samaynayo baabtiisnimada, taas oo qarniyo badan si joogto ah ula dagaallamaysay xorriyadda damiirka. Dhawrista Axaddu jiritaankeeda waxay ku leedahay, iyadoo ah hay’ad loogu yeedho Masiixi, ‘qarsoodiga xumaanta’; dhaqan-gelinteeduna waxay ahaan doontaa aqoonsi dhab ah oo la siinayo mabaadi’da ah tiirka geeska u ah Romanism-ka. Marka qarankeenna uu sidaas uga noqdo mabaadi’da dowladdiisa oo uu dejiyo sharci Axadeed, Protestantism-ku ficilkan wuxuu kula midoobi doonaa popery-ga; taasina wax kale ma ahaan doonto aan ka ahayn in nolol la siiyo kali-talishnimadii muddo dheer si hamuun leh u sugaysay fursaddeeda ay mar kale ugu boodo quwad-diidnimo firfircoon.” Testimonies, volume 5, 711.

1888 waxay astaan u ahayd 2001, waana markaas markii la soo bandhigay Blair Bill, hase yeeshee guuldarradii ku timid in la ansixiyo ayaa ka hor istaagtay inuu si nebiyaysan u hadlo. Waxay noqotay calaamaddii 66 AD, go’doon la bilaabay dabadeedna si qarsoodi ah looga laabtay. Marka la fahmo in ay jiraan laba xilli oo lagu tijaabiyo sawirka bahalka, iyo in xilliga labaad uu ku bilaabmo sharciga Axadda ee Maraykanka, oo uu astaan u yahay sannadka 321, isla markaana xilligu ku dhammaado marka sharciga Axadda ee caalamiga ah, oo uu astaan u yahay 538, si buuxda loo dhaqan geliyo; markaas si nebiyaysan ayay u dalbanaysaa in bilowga xilliga koowaad ee tijaabada sawirka bahalka uu isaguna ku bilaabmo nooc ka mid ah astaynta sharci Axadeed oo la sheegayo. Sanadkii 1888, Blair Bill wuxuu ahaa isku day lagu dhaqan gelinayo sharci Axadeed oo Qaran, 1888-na wuxuu tilmaamayaa goorta malaa’igta Muujintii siddeed iyo tobnaad ay soo degto oo ay dhulka ku iftiimiso ammaanteeda.

Xeerka Patriot Act waa astaynta sharci Axad ah oo bilaabaya wakhtiga imtixaanka ee sawirka bahalka gudaha Maraykanka. Maraykanku wuxuu u hadlaa sida masduulaagii, isagoo oofinaya Muujintii cutubka saddex iyo tobnaad, aayadda kow iyo tobnaad, marka uu dhaqan-geliyo sharciga Axadda. Marka uu dhaqan-geliyo sharcigaas, wuxuu u hadli doonaa sida masduulaagii, sharcigaas Axadduna wuxuu caddaynayaa in sawirka bahalku si buuxda uga samaysmay Maraykanka. Halkaas marka la gaadho, Maraykanku wuxuu buuxiyey koobkii wakhtigiisii tijaabada, riddada

qaranimaduna waxaa ku xigta halaag qaran. Halkaas marka la gaadho, Maraykanku wuxuu joojinayaa inuu ahaado boqortooyadii lixaad ee wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, maadaama midowga saddex-geesoodka ahi la aasaasay.

Alfa iyo Oomeega mar walba wuxuu dhammaadka ku muujiyaa bilowga; bilowgii Maraykankana waxaa jiray saddex jeer oo Maraykanku si nebiyad ah u hadlay, kuwaas oo calaamadeeyey bilowga Maraykanka isagoo ah boqortooyadii lixaad ee wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah. Baaqa Madax-bannaanida ee 1776, oo uu ku xigay Dastuurkii 1789, dabadeedna Xeerarkii Alien and Sedition ee 1798, waxay tilmaamayaan saddexdii jeer ee ugu horraysay ee Maraykanku si nebiyad ah u hadlay. Mid kasta oo ka mid ah saddexdaas daabacaadood wuxuu matalayey hadalkii Maraykanka. Saddexdaas tallaabo waxay horseedeen 1798, oo ah bilowgii xukunka Maraykanka isagoo ah boqortooyadii lixaad ee wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah. Isla saddexdaas calaamadood ee bilowga Maraykanka waxay matalaan saddex calaamadood oo horseeda dhammaadka xukunka Maraykanka isagoo ah boqortooyadii lixaad ee wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah.

Xeerka Patriot waa kii ugu horreeyey saddex jeer oo Maraykanku ku hadlo marka uu ku soo dhowaado gabagabadiisa isagoo ah boqortooyada lixaad. Hadalka saddexaad ee tilmaamaya dhammaadka boqortooyada lixaad waa sharciga Axadda. Bartamaha taariikhdaas waxaa la bilaabay Maxkamadeymihii Pelosi ee Janaayo 6, kuwaas oo billowday sannadkii 2022. Maxkamadeymadu waxay ahaayeen diidmo toos ah oo ka dhan ah xuquuqaha lagu sugay Dastuurka, maxaa yeelay maxkamadeymadu dabeecad ahaan waxay ahaayeen kuwo siyaasadeed, dagaalka sharciyeedkuna ma ahayn oo keliya abuuris xaqiiqooyin been ah, balse wuxuu dhab ahaan ahaa weerar toos ah oo lagu qaaday sharciga “nidaamraaca” iyo sharciga “nuxurka” sida lagu qeexay Dastuurka dhexdiisa.

Xeerkii Patriot ee sannadkii 2001 wuxuu ahaa weerar toos ah oo ka dhan ah “Due Process Clause” ee ka muuqata wax-ka-beddelka Shanaad iyo wax-ka-beddelka Afar iyo Tobnaad ee Dastuurka Maraykanka. Kuwaas waxay dhigayaan inaan qofna laga qaadi karin nolosha, xorriyadda, ama hantida iyada oo aan la marin habraaca sharciga waafaqsan. Taasu waxay ahayd 2001, sannadkii 2022-na weerarkii ka dhanka ahaa Dastuurka waxaa lagu beegsaday labadaba “procedural due process” iyo “substantive due process.” Ereyga “repudiate” wuxuu ka dhigan yahay in la diido, waxaana Sister White ay tilmaamaysaa in marka sharciga Axadda laga hirgeliyo Maraykanka mabda’ kasta oo Dastuurka ka mid ahi la diidi doono.

“Iyada oo la soo saarayo amarka dhaqan-gelinaya hay’adda baabtiisnimada papalnimada iyadoo lagu xadgudbayo sharciga Ilaah, qarankeenna wuxuu si buuxda isaga goyn doonaa xaqnimada. Markii Protestantism-ku uu gacantiisa ka fidin doono godka u dhexeeya si uu u qabsado gacanta awoodda Roomaanka, markii uu ka dul gaadhi doono yaamayska si uu gacmaha ula qabsado ruuxaanayadda, markii, saameynta isbahaysigan saddex-geesoodka ah hoostiisa, dalkeenna uu diidi doono mabda’ kasta oo Dastuurkiisa ka mid ah sida dawlad Protestant ah oo jamhuuri ah, oo uu diyaarin doono dariiqii lagu faafin lahaa beenaha iyo khiyaamooyinka papalnimada, markaas ayaynu ogaan karnaa in wakhtigii hawlgalka yaabka leh ee Shayddaanku yimid iyo in dhammaadku dhow yahay.”

“Sida soo-dhawaanshaha ciidammada Roomaanku calaamad ugu ahaa xertii burburka Yerusaleem ee soo fool leh, sidaas oo kale riddadani ha inoogu noqoto calaamad muujinaysa in xadka dulqaadka Ilaah la gaadhay, in qiyaastii xumaanta qarankeenna ay buuxsantay, iyo in malaa’igta naxariistu ay qarka u saaran tahay inay duusho, iyada oo aan mar dambe soo noqon doonin. Markaas dadka Ilaah waxaa lagu tuuri doonaa muuqaaladaas silica iyo cidhiidhiga ah oo nebiyadu ku tilmaameen wakhtigii dhibaataadii Yacquub. Oohinta kuwa aaminka ah ee la silciyey waxay kor ugu kacdaa samada. Oo sida dhiiggii Haabiil uga qayliyey dhulka, sidaas oo kale waxaa jira codad Ilaah uga qaylinaya xabaalaha shuhadada, qabuuraha badda, godadka buuraha, iyo qubuuraha kaniisadaha dumarka: ‘Ilaa goormaad, Rabbiyow, kan quduuska ah oo runta ah, aanad xukumin oo aanad ka aargudan dhiiggayaga kuwa dhulka deggan?’”

“Rabbigu wuxuu wadaa shuqulkiisa. Samada oo dhammu way kacsan tahay. Xaakinka dhulka oo dhan wuxuu dhowaan u kici doonaa inuu xaqiijiyo amarkiisa la quudhsaday. Calaamadda samatabbixinta waxaa la saari doonaa ragga xajiya amarrada Ilaah, oo sharcigiisa qaddariya, oo diida calaamadda bahalka ama tan sanamkiisa.

“Ilaah wuxuu muujiyey waxa maalmaha ugu dambeeya dhici doona, si dadkiisu ugu diyaar garoobaan inay ka istaagaan duufaanka mucaaradka iyo cadhada. Kuwa laga digay dhacdooyinka hortooda yaal ma aha inay ku fadhiistaan sugitaan deggan oo ay ku sugayaan duufaanka soo socda, iyagoo isku qalbiqaboojinaya in Rabbigu aaminadiisa ku hoyin doono maalinta dhibaataada. Waa inaynu ahaanno sidii niman Sayidkood sugaya, ma aha filasho aan hawl lahayn, laakiinse shaqo daacad ah, oo leh iimaan aan liicin. Hadda ma aha wakhti maskaxdeenna loogu mashquuliyo waxyaalo ahmiyad yar leh. Inta dadku hurdaan, Shayddaanku si firfircoon buu u habeeyaa arrimaha si aan dadka Rabbigu u helin naxariis ama caddaalad. Dhaqdhaqaaqa Axadda hadda wuxuu ku socdaa gudcur. Hoggaamiyayaashu waxay qarintayn arrinta dhabta ah, kuwa badanna oo ku biira dhaqdhaqaaqa qudhoodu ma arkaan halka qulqulka hoose u janjeedho. Qirashooyinkiisu waa jilicsan yihiin oo muuqaal ahaan Masiixi ah, laakiin marka uu hadlo wuxuu muujin doonaa ruuxa masduulaagga. Waa waajibkeenna inaan samayno wax kasta oo awooddeenna ku jira si aynu uga hortagno khatarta la soo hanjabayo. Waa inaynu ku dadaalnaa inaan hubka ka dhigno eexda innagoo si habboon isugu muujinayna dadka hortooda. Waa inaynu hortooda keennaa su’aasha dhabta ah ee taagan, sidaasna ku soo dhex galinayna mudaaharaadka ugu waxtarka badan ee ka dhanka ah tallaabooyinka lagu xaddidayo xorriyadda damiirka. Waa inaynu Qorniinka baadhno oo awoodnaa inaan bixino sababta iimaankeenna. Nebigu wuxuu leeyahay: ‘Kuwa sharka leh shar bay samayn doonaan; oo kuwa sharka leh midkoodna ma garan doono; laakiinse kuwa xigmadda leh way garan doonaan.’” Markhaatifuryo, mugga 5, 451, 452.

Walaasha White waxay sharciga Axadda la waafajisaa dhowr calaamadood oo jidka ah oo ku saabsan maalmaha ugu dambeeya, iyadoo sidaas samaynaysana erayadeedu waxay muujinayaan “waxa dhici doona maalmaha ugu dambeeya, si dadkiisu ugu diyaar garoobaan inay ka istaagaan duufaanta mucaaradka iyo cadhada.” Sidaas darteed, calaamadaha jidka ah ee ay cutubkan ku waafajisay waa in si taxaddar leh loo baaro. Waxaan soo jeedinayaa in barta tixraacu ay tahay khadka wax sii sheegidda ee diiradda saaraya Dastuurka Maraykanka, oo ay la jirto “hadalka” qaranka sida astaan isxiriirsan.

Taas waxaan uga jeedaa in Blair Bill-kii 1888, Patriot Act-kii 2001, iyo dacwadihii siyaasadeed ee ay fuliyeen Dimuqraadiyiinta iyo Jamhuuriyiinta caalamiyeysan laga bilaabo 2022 ay mid kastaa ahaayeen diidmo toos ah oo loo geystay laba qodob oo aasaasi ah oo Dastuurka ka mid ah. 1888 waxay u taagan tahay dhaqan-gelinta cibaadada Axadda, dabadeedna 2001, isbeddelkii laga guuray sharciga Ingiriiska loona wareegay sharciga Roomaanka. 2022 waxaa la weeraray sharciga “mawduuciga ah” iyo kan “habraaca ah.”

Sharciga maadiga ahi wuxuu qeexaa xuquuqda iyo waajibaadka shaqsiyaadka iyo ururrada, halka sharciga habraaca ahi uu tilmaamo hannaanka lagu xalliyo khilaafaadka laguna dhaqan-geliyo xuquuqda iyo waajibaadka shaqsiyaadka iyo ururrada. Sharcigu wuxuu qeexaa hab-dhaqan sharci ah ama sharci-darro ah, wuxuuna caddeeyaa ciqaabaha ka dhalanaya. Sharciga maadiga ahi wuxuu koobaa qaybo badan oo sharci ah, oo ay ku jiraan sharciga ciqaabta, sharciga madaniga ah, iyo sharciga qandaraasyada.

Sharciga ciqaabtu waa tusaale aad u wanaagsan oo ka mid ah sharciga maaddiga ah. Sharciga ciqaabtu wuxuu qeexaa falalka loo tixgeliyo dembi iyo ciqaabaha dembiyadas. Hase yeeshee, sharciga madanigu wuxuu xukumaa khilaafaadka u dhexeeya shakhsiyaad iyo ururro, sida jebinta heshiiska, dhaawac shakhsiyeed, ama murannada hantida.

Sharciga maaddiga ah badanaa waxa lagu qoraa xeerar, qawaaniin, iyo xukunno maxkamadeed. Xeerarku waa sharciyo ay ansixiyaan hay’adaha sharci-dejinta, sida baarlamaannada qaran ama goleyaasha sharci-dejinta ee dawlad-goboleedyada, halka qawaaniintuna ay yihiin xeerar iyo habraacyo ay sameeyaan hay’adaha maamulka. Xukunka maxkamadeedna waa sharciga ay garsoorayaashu abuuraan iyaga oo fasiraya xeerarka, qawaaniinta, iyo Dastuurka.

Sharciga habraaca wuxuu loola jeedaa xeerarka nidaamiya geeddi-socodka sharciyeed. Wuxuu qeexayaa sida dacwaduhu ugu gudbaan nidaamka garsoorka, laga bilaabo gudbinta hore ee cabasho ilaa xallinta kama dambaysta ah. Sharciga habraacu wuxuu daboolaa meelo sharci oo kala duwan, oo ay ku jiraan habraacyada madaniga, dambiyada, iyo maamulka. Ujeeddada sharciga habraacu waa in la hubiyo in geeddi-socodka sharciyeed uu yahay mid caddaalad ah oo hufan. Wuxuu bixiyaa qaab-dhismeed lagu xalliyo khilaafaadka, wuxuuna hubiyaa in qof kasta oo ku lug leh geeddi-socodka sharciyeed, oo ay ku jiraan garsoorayaasha, qareennada, iyo dhinacyada dacwadda, uu ogyahay waxa laga filayo.

Sharciga maaddiga ah iyo sharciga habraaca ah waxaa loogu talagalay inay si wadajir ah u shaqeeyaan si loo hubiyo in caddaaladdu rumoowdo. Sharciga maaddiga ah wuxuu qeexaa xuquuqaha iyo waajibaadka shakhsiyaadka iyo ururrada, halka sharciga habraaca ahi uu tilmaamo hannaanka lagu xalliyo murannada laguna meel mariyo xuquuqahaas iyo waajibaadkaas. Si kale haddii loo dhigo, sharciga maaddiga ahi wuxuu qeexaa dabeecadda sharci ah ama sharci-darrada ah iyo cawaaqibka ka dhasha dabeecadda sharci-darrada ah, halka sharciga habraaca ahi uu tilmaamo sida arrimahaas sharci loo xalliyo.

Sannadkii 2001, Xeerka Patriot Act waxa uu meesha ka saaray xaqii habeas corpus. “Habeas corpus” waa eray Laatiin ah oo loo turjumo “waxaad haysan doontaa jidhka.” Waxa uu tilmaamayaa mabda’ sharciyeed oo ka ilaaliya shakhsiyaadka xabsi sharci-darro ah, isaga oo ka

dalbanaya maxkamad inay baarto sharciyadda xadhigga qofka. Habeas corpus waa xuquuq aasaasi ah oo ka jirta nidaamyada sharci oo badan, gaar ahaan kuwa ay saameeyeen xeerarka guud ee Ingiriiska. Waxa ay hubisaa in qof aan lagu hayn karin xabsi iyada oo aan jirin sabab caddaalad ah, waxayna u oggolaanaysaa inuu hortago garsoore si uu uga doodo sharciyadda xadhigiisa.

Qodob la yidhaahdo “Due Process Clause” ayaa ka muuqata labadaba Wax-ka-beddelka Shanaad iyo Wax-ka-beddelka Afar iyo Tobnaad ee Dastuurka Maraykanka. Kuwaasu waxay dhigayaan in aan qofna laga qaadi karin nolol, xoriyadda, ama hantida iyada oo aan la marin habraaca sharciga ee waajibka ah. Maxkamaduhu waxay horumariyeen laba farac oo ka tirsan mabda’ a due process-ka: due process habraaceed iyo due process maaddi ah. Sannadkii 2001, iyadoo la marayo Patriot Act, habeas corpus waxaa laga qaaday xuquuq ahaan, sharcigii Ingiriiskana waxaa lagu beddelay sharciga Roomaanka. Sharciga Ingiriisku wuxuu qeexaa in qof loo tixgeliyo dembi-laawe ilaa lagu caddeeyo dembiile, halka sharciga Roomaanku tilmaamayo in qof loo tixgeliyo dembiile ilaa lagu caddeeyo dembi-laawe. Maxkamadeymihii Pelosi ee 2022, due process-kii habraaceed iyo kii maaddiga ahaa labadaba waa lagu tuntay. Labadaba sharciga maaddiga ah iyo sharciga habraaceedba waxaa lagu dabaqay Maxkamadeymihii Pelosi si gebi ahaanba ka soo horjeedda ujeeddadoodii dastuuriga ahayd ee loo qoondeeyey.

Kala-duwanaanshaha u dhexeeya habraaca garsoor ee nuxurka ah (substantive due process) iyo habraaca garsoor ee hab-maamuuska ah (procedural due process) waxay ku jirtaa dhinacyada kala duwan ee sharciga iyo xuquuqaha ee fikrad kastaa ay ilaaliso gudaha qaab-dhismeedka Dastuurka Maraykanka, gaar ahaan qodobada Due Process Clauses ee Wax-ka-beddellada Shanaad iyo Afar iyo Tobnaad.

Habraaca sharciga ee maaddiga ahi wuxuu khuseeyaa xuquuqaha iyo xorriyadaha aasaasiga ah ee dawladdu aanay ku xadgudbi karin, iyada oo aan loo eegin habraaca la adeegsaday. Wuxuu ilaaliyaa xuquuqo gaar ah faragelinta dawladda, xataa haddii habraacyadii saxda ahaa la raacay. Habraaca sharciga ee maaddiga ahi wuxuu ku lug leeyahay xuquuq loo aqoonsan yahay kuwo aasaasi ah, sida xaqa asturnaanta, xaqa guurka, iyo xaqa korinta carruurta qofka. Xuquuqahan waa laga ilaaliyaa faragelinta dawladda haddii aanay jirin dano qaran oo culus oo ku qasbaya. Wuxuu u adeegaa sidii xannibaad ku timaadda awoodda dawladda, isaga oo hubinaya in sharciyada iyo xeerarku aanay ku xadgudbin xorriyadaha aasaasiga ah.

Habraaca caddaaladeed ee waajibka ah waxa uu khuseeyaa habraacyada ay dawladdu khasab ku tahay inay raacdo ka hor inta aanay qof ka qaadin noloshiisa, xorriyaddiisa, ama hantidiisa. Waxa uu dammaanad qaadaa in shakhsiyaadku helaan loola dhaqmo caddaalad iyo dhexdhexaadnimo ku dhisan iyada oo loo marayo habraacyo sharci oo habboon. Habraaca caddaaladeed ee waajibka ahi waxa uu dawladdu ku waajibinayaa inay raacdo tallaabooyin ama habraacyo gaar ah, sida bixinta ogeysiis, dhegeysi caddaalad ah, iyo fursad lagu maqlo, ka hor inta aan qof laga xayuubin xuquuqdiisa. Waxa uu xoogga saaraa hababka lagu fuliyo sharciyada, isaga oo hubinaya in dawladdu u dhaqanto si caddaalad iyo sinnaan ku jirto.

Dagaalka sharciyeed ee soo ifbaxay tan iyo markii ay bilaabmeen Maxkamadeymihii Pelosi, wuxuu ka dhigan yahay diidmo loo geystay habraaca caddaaladeed ee dhinaca nuxurka ah iyo kan

habraaca ahba. Xuquuqaha aasaasiga ah ee muwaadiniinta Maraykanka si cad oo guul leh ayaa loo duudsiyey. Hawlgallada calan-beenka ah iyo musuqmaasuqa cad ee hay'adaha xarfaha lagu soo gaabiyo ee Maraykanka si joogto ah ayaa loo kashifay xataa ka hor intii aysan bilaaban Maxkamadeymihii Pelosi, hase yeeshee habraacyada sharci ee ay adeegsadeen caalamiyiinta labada xisbi tan iyo markii ay bilaabmeen Maxkamadeymihii Pelosi, waxay ka dhigan yihiin tusaale cad oo muujinaya burburinta habraaca caddaaladeed ee waajibka ah.

Horaantii maqaalka waxaan ku akhrinay, “Dhaqdhaqaaq kasta oo u hiillinaya sharci-dejin diimeed, runtii waa fal tanaasul u ah papacy-ga, kaas oo qarniyo badan si joogto ah ula dagaallamayay xorriyadda damiirka. Ilaalinta Axadda waxay jiritaankeeda ku leedahay iyada oo ah hay'ad loogu yeedho Masiixi ah, ‘qarsoodiga xumaanta’; hirgelinteeduna waxay ahaan doontaa aqoonsi dhab ah oo loo sameeyo mabaadi’da ah dhagax-rukunka Romanism-ka. Marka qarankeenna uu sidaas uga noqdo mabaadi’da dowladdiisa ilaa uu dejiyo sharci Axadeed, Protestantism-ku falkaas wuxuu gacmaha la qabsan doonaa popery-ga; mana ahaan doonto wax kale oo aan ahayn in nolol la siiyo kali-talishnimadii muddada dheer si hammuun leh u sugaysay fursaddeeda si ay mar kale ugu boodo quwad-madax-bannaani firfircoon.”

Jidka taariikhda ee lagu matali karo Dastuurka Maraykanka waxaa ku jira saddex calaamadood oo gaar ah oo matalaya qayb ka mid ah Dastuurka labadaba bilowga iyo dhammaadka Maraykanka. Mid kasta oo ka mid ah saddexdaas calaamadood waa falal siyaasadeed, sidaas daraaddeedna waxay astaan u yihiin hadalka Maraykanka. Calaamadda saddexaad ee saddexdaas calaamadood ee bilowga, oo calaamadisay 1798, waxay ahayd Shuruucdii Ajaanibta iyo Kicin-Dadka, calaamadda saddexaad ee calaamadahaas ee dhammaadkana waa marka Maraykanku dhaqan-geliyo sharci Axadeed, oo uu u hadlo sidii masduulaagii, taas oo ah dhammaystirka Muujintii cutubka saddex iyo tobnaad, aayadda kow iyo tobnaad.

Taariikhda nebinnimo ee Maraykanka waxay bilaabmaysaa markii, sida dhulku u matalay, uu afkiisa kala qaaday oo liqay daadkii silcinta masduulaagii.

Markaasaa abeesadu afkeeda ka soo tuftay biyo sida daad ah, iyada oo daba socota naagta, si ay daadku u qaado. Dhulkuna naagtii buu caawiyey, oo dhulku afkiisii buu kala qaaday, oo liqay daadkii masduulaagii afkiisa ka soo tuftay. Muujintii 12:15, 16.

Sannadkii 1776, bahalkii ka soo bixi lahaa dhulka, oo ugu dambayntiina noqday boqortooyadii lixaad ee wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah sannadkii 1798, wuxuu liqay daadkii cadaadiska ee ka dhanka ahaa dadka Ilaah, isagoo dhidibada u taagay qaran leh Dastuur ka soo horjeestay kelitaliyayaashii boqortooyooyinka Yurub iyo kelitaliyayaashii kaniisadda baadariga.

Bayaankii Madax-bannaanida ee 1776 wuxuu astaan u ahaa Xeerka Patriot Act ee 2001. Dastuurkii 1789 wuxuu astaan u ahaa Maxkamadeymihii Pelosi ee billowday 2022. Xeerarkii Alien and Sedition Acts ee 1798 waxay astaan u ahaayeen sharciga Axadda ee Maraykanka.

Ku dhawaaqistii madaxbannaanida ee ay sameeyeen waddaniyiintii Maraykanku sannadkii 1776 waxay astaan u ahayd ku dhawaaqista luminta madaxbannaanida ee Xeerka Patriot Act ee 2001. Dastuurkii 1789 wuxuu astaan u ahaa Tijaabooyinka Pelosi ee bilaabmay sannadkii 2022.

Xeerarkii Alien and Sedition Acts waxay astaan u yihiin sharciga Axadda. Taariikhda diidmada mabda' kasta oo Dastuurka ka mid ah waxay astaan u tahay afgembin tartiib-tartiib ah oo lagu sameeyo Dastuurka taas oo ku dhammaata sharciga Axadda.

Khadadkan oo dhammu waxay ku wada midoobaan taariikhda qarsoon ee aayadda afartanaad ee Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad. Maqaalkan dhexdiisa waxaan ka soo xigannay afar baaragaraaf oo ka mid ah Testimonies, mugga 5, bogagga 451, 452.

Waxaan si dhow u eegi doonnaa cutubyadaas maqaalka xiga.